

Uit die put!

Depressies zijn rare dingen. Terwijl de zon schijnt en iedereen van je houdt, ziet de wereld er zwart en somber uit, is er geen hoop en valt de ene dag nog zwaarder dan de andere. Het laatste wat helpt, is dat iemand dan tegen je zegt: kop op, het zit tussen je oren! Een depressie kun je niet wegpraten. Het enige wat erop zit is dat je het uitzielt en wacht tot de medicatie aanslaat.

De grote economische depressie waar we middenin zitten is niet anders dan de zware somberte die soms in een mensenleven neerslaat. En ook bij die grote economische depressie zijn er goedwillende kwakzalvers die denken een wondermedicijn te hebben door te vertellen dat het best wel meevalt. Rutte, Samsom en Knot: ze zijn

Optimistisch, ze willen Verleiden en ze hebben Gevoelens. Ze treden alle drie in het voetspoor van het apocriefe 'Prosperity is just around the corner' van de jaren dertig van de vorige eeuw. Mijn punt is niet dat gevoel en psychologie geen rol spelen bij economische crises, want dat is wel het geval. Het voelt voor de meesten van ons allemaal best erg, maar is dat nog niet. Zowel vanuit internationaal vergelijkend perspectief (Van Bergeijk *et al.*, 2011) als vanuit historisch perspectief, want rond de tijd dat ik in 1986 afstudeerde was alles in Nederland bijvoorbeeld zo'n beetje tien: tien procent inflatie, tien procent tekort en tien procent werkloosheid. Psychologie en perceptie doen er dus zeker toe. Een economische depressie beïnvloedt de geestesgesteldheid van de bevolking en omgekeerd.

Maar het verspreiden van 'goed nieuws' is geen probaat medicijn tegen depressies als de onderliggende oorzaken niet zijn aangepakt. De ervaringsdeskundige weet dat het net zo lang duurt om uit een depressie te komen als je bezig geweest bent om erin te raken. De aanloop naar de huidige economische problemen is een lange geweest en werd gekenmerkt

PETER VAN BERGEIJK

Hoogleraar bij het International Institute of Social Studies aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

door te ruime kredietverlening, excessief optimisme en onrealistische stijgingen van de prijzen van activa. Markten en balansposities zijn daardoor uit het lood geslagen. Het kost tijd om die onderliggende onevenwichtigheden weer in het gareel te krijgen. Het is verstandig die tijd te nemen. En het is ronduit verheugend dat burgers en bedrijven zelf zo verstandig zijn die pijnlijke aanpassingen door te voeren.

Wie wil weten of de Grote Depressie voorbij is, moet niet luisteren, maar kijken. Alle financieel-economische autoriteiten zijn in de huidige context immers geneigd de zaken positiever voor te stellen dan de economische werkelijkheid rechtvaardigt. Dit is bepaald geen Hollandse ziekte. IMF, OESO, EU, ECB: de toonzetting is dat we de crisis achter ons aan het laten

zijn (al blijven er natuurlijk slepende problemen, waaronder het deraillerende Amerikaanse budgetproces). Luisteren helpt dus niet. Kijken wel. Het signaal dat we de problemen nog niet achter ons gelaten hebben, is het voortduren van de onnatuurlijk lage officiële rentetarieven. Zolang die rond de bodem hangen is er nog geen economisch nieuws om de vlag voor uit te hangen.

Het spijt me, maar het ziet er daarom naar uit dat het nog wel even zal duren voor we deze grote depressie achter ons gelaten hebben. O ja, voor ik het vergeet. Er gloort licht aan het eind van de tunnel.

LITERATUUR

Bergeijk, P.A.G. van, R. van der Hoeven en A. de Haan (2011) *Crisis? What Crisis? For Whom?* In: Bergeijk, P.A.G. van et al. (red.) *The financial crisis and developing countries: a global multidisciplinary perspective*, Cheltenham: Edward Elgar, 1-19.

SINDE 1916

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.